

Datum: 25 september 2021
Kenmerk: 21005-1

Betreft: Dertigledendebat over twee rapporten van de VN over verlies aan biodiversiteit

Geachte leden van de Tweede Kamer,

Op dinsdag 28 september debatteert uw Kamer over twee rapporten van de VN over verlies aan biodiversiteit¹. In de eerste plaats wil ik u bedanken voor uw betrokkenheid bij dit onderwerp. Met dit debat onderstreept u de urgentie van het probleem en ontstaat er een kans om de Nederlandse overheid tot ambitieuze – maar noodzakelijke – actie te bewegen. Mede namens IUCN NL, Greenpeace, Natuurmonumenten, SoortenNL en de Vinderstichting vraag ik uw aandacht voor diverse aanbevelingen die kunnen zorgen voor de omslag van biodiversiteitsverlies naar -herstel. We gaan in op de veranderingen die u kunt bewerkstelligen in relatie tot:

1. De Convention on Biological Diversity (oktober 2021 en april/mei 2022)
2. De Klimaattop in Glasgow (november 2021)
3. De Vijfde bijeenkomst van de United Nations Environmental Assembly (februari 2022)
4. Onze biodiversiteit in eigen land

Onze toekomst staat op het spel

Biodiversiteitsverlies is te vergelijken met het spelen van een gevaarlijk spelletje Jenga. We verwijderen gestaag de bouwstenen uit het systeem dat biodiversiteit is. Hoe meer stenen we eruit halen hoe groter de kans dat de toren, het systeem, plotseling instort. De risico's zijn duidelijk zichtbaar, we weten alleen niet precies hoe lang we kunnen doorgaan voor ze zullen uitkomen. In Nederland zien we dit ook al, bijvoorbeeld in het verdwijnen van soorten, overheersing door enkele dominante soorten, bossensterfte, verlies aan insecten en achteruitgang van bodem- water- en luchtkwaliteit: onze natuurlijke systemen zijn ernstig uit balans en alleen met grote moeite houden we de laatste restjes overeind. Enkel wanneer het leven op aarde zo gezond, sterk en biodivers mogelijk is, kunnen we ook als mensheid gedijen. Het besef is er niet altijd maar we hebben bijvoorbeeld natuurlijke bossen en gezonde oceanen nodig om CO₂ op te nemen en het klimaat stabiel te houden. Miljoenen bestuivers, miljarden bodemorganismen en vele megatonnen plankton om onze voedselvoorziening zeker te stellen. Koraalriffen en mangrovenbossen als kustbeschermers, zoals natuurlijke rivieren en beken ons tegen overstromingsgevaar kunnen beschermen.

Door het riskante spel te blijven spelen zet de neerwaartse trend van natuurverlies door. Ons gedrag kan er uiteindelijk voor zorgen dat de planeet uit balans raakt en belangrijke natuurlijke ecosystemen instorten. En omdat wij mensen in belangrijke mate afhankelijk zijn van de natuur, zetten we met het overvragen van de natuur onze eigen toekomst op het spel. Biodiversiteit geeft ons alles wat we nodig hebben, voor niets.

---

¹ [Dertigledendebat over twee rapporten van de VN over verlies aan biodiversiteit](#)

Het gaat slecht met de natuur

De doelen die wereldleiders 10 jaar geleden stelden voor de biodiversiteit op aarde zijn geen van allen gehaald. Het is alleen maar slechter geworden. [1 miljoen soorten dreigen uit te sterven](#) door de manier waarop wij leven en de natuur uitbuiten. Wereldwijd is de [gemiddelde populatiegrootte](#) van zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen en vissen tussen 1970 en 2016 met 68% afgenomen. Wij overvragen onze planeet. Daarnaast beïnvloedt de vernietiging en achteruitgang van natuur het leven van mensen en vergroot het de kans op het [ontstaan van pandemieën](#). De wetenschap concludeert dat de klimaatcrisis en het stoppen van biodiversiteitsverlies alleen allebei succesvol opgelost kunnen worden, als ze in samenhang worden aangepakt. En het is nog niet te laat.² Natuur- en milieuorganisaties werken in Nederland en wereldwijd aan het creëren van een planeet waarin mens en natuur kunnen floreren, door het verbinden van al die mensen die hieraan mee willen helpen. U speelt daarin een onmisbare rol.

Wat u kunt doen

De aanleiding voor het debat over biodiversiteitsverlies waren twee VN-rapportages uit 2019. En sinds die tijd is er nog niet veel veranderd. Dat kan anders. Het komende jaar wordt een cruciaal jaar voor de natuur op aarde. Een jaar waarin we de kans hebben om het tij te keren. In het najaar van 2021 en het voorjaar van 2022 worden er namelijk door politieke leiders belangrijke beslissingen genomen over de toekomst van het klimaat en biodiversiteit. We vragen u om ervoor te zorgen dat de Nederlandse overheid op die momenten het juiste doet.

Convention on Biological Diversity

In oktober 2021 en mei 2022 is er in Kunming, China, de belangrijkste internationale conferentie over biodiversiteit. Staatshoofden en regeringsleiders moeten daar afspreken wat ze de komende tien jaar gaan doen om het verlies aan biodiversiteit te stoppen. Wij roepen op tot een wereldwijd Biodiversiteitsakkoord, zodat politici en wereldleiders beslissingen nemen die niet ten koste gaan van de natuur maar juist bijdragen aan bescherming en herstel ervan. Het moment is nu: het komende decennium is cruciaal. De maatregelen die in de komende 10 jaar worden genomen zullen in belangrijke mate de kwaliteit en kwantiteit van onze natuurlijke ecosystemen bepalen voor de komende generaties. Concreet vragen wij de Nederlandse overheid zich te committeren aan de volgende punten:

- 1. Een verdrag voor biodiversiteit met bindende afspraken, dat dezelfde urgentie en status heeft als het Klimaatverdrag van Parijs. In 2030 is 30% natuur nodig en die natuur moet effectief beschermd zijn.** Dit percentage is immers noodzakelijk om biodiversiteit op weg naar herstel te helpen en ons op het pad te krijgen van de CBD-visie en het concept-raamwerk om in 2050 in harmonie met de natuur te leven. Nederland moet zich hard maken voor een verdrag met **meetbare doelstellingen en concrete afspraken**. Voorkom 'paper parks'!
- 2. Om de strijd tegen de biodiversiteitscrisis tastbaar te maken, dient een heldere en missie te worden opgenomen in de tekst, vergelijkbaar met de missie voor klimaatverandering. Deze missie is: overheden dienen zich te committeren aan een natuur-positieve wereld in 2030.**

---

² [Bending the curve of terrestrial biodiversity needs an integrated strategy](#), Nature (2020)

3. **Bij het behalen van 30% effectief beschermde natuur in 2030 vormt ecosysteemherstel een essentieel onderdeel.** Ook van de Nederlandse overheid wordt inzet verwacht voor de UN Decade on Ecosystem Restoration, bijvoorbeeld door het vastleggen van de natuurhersteldoelen uit Europese Biodiversiteitsstrategie in nationaal beleid.
4. **Het geformuleerde doel om 30% van land, zoet water en oceanen te beschermen tegen 2030 moet gekoppeld zijn aan de vereiste dat de rechten van inheemse volken worden gerespecteerd.** Uit recent onderzoek³ blijkt dat inheemse volken de belangrijkste beschermers van ecologisch waardevolle gebieden zijn. Natuurbescherming kan alleen succesvol zijn als dit hand in hand gaat met samenwerking met, en welbevinden en voorspoed van, lokale gemeenschappen.
5. **Het ontbreekt in het huidige concept-raamwerk aan de benodigde ambitie en urgentie om ook buiten deze 30% een systeemverandering teweeg te brengen die benodigd is gezien de kritieke toestand waarin de planeet zich bevindt.** Wij verwelkomen de CBD-doelstelling om netto winst te behalen voor de kwaliteit van natuurlijke ecosystemen. Om echter in het huidige decenium een natuur-positieve wereld te bereiken, moet verder worden gekeken dan de een focus op bescherming van 30% alleen. Een basiskwaliteit aan natuur dus in alle delen van onze samenleving.
6. De toezegging van 91 wereldleiders, waaronder premier Rutte, via de [Leaders Pledge for Nature](#) om meer ambitie te tonen als het gaat om natuur en biodiversiteit is indrukwekkend. De Pledge is bekrachtigd door staatshoofden en regeringsleiders van landen uit alle regio's van de wereld en de voorzitter van de Europese Commissie, die gezamenlijk 37 procent van het mondiale BBP en meer dan 2 miljard mensen vertegenwoordigen. Twee weken geleden, tijdens het IUCN-congres waar de Nederlandse overheid ook aanwezig was, hebben meerdere landen concrete toezeggingen gedaan voor grootschalige natuurbescherming en -herstel in het [Marseille Manifesto](#). **Zijn de Leaders Pledge for Nature en het Marseille Manifesto leidend voor de Nederlandse positie tijdens de CBD-bijeenkomsten?**

Er zijn grote financiële risico's verbonden aan het verlies van biodiversiteit en de ecosystemendiensten die de natuur levert, zoals bestuiving en zoetwater. Risico's die voor rekening van burgers, bedrijven en overheden komen. Nederlandse financiële instellingen alleen al hebben voor € 28 miljard geïnvesteerd in bedrijfstakken die afhankelijk zijn van bestuiving door insecten. Door de waarde van de natuur en het verband tussen financiële en ecologische risico's een plek te geven in financiële besluitvorming, kan de financiële sector het natuurlijk kapitaal van de planeet ondersteunen in plaats van schade toebrengen.

7. Financiële instellingen zijn een krachtige hefboom voor verandering. Momenteel wordt veel meer geld geïnvesteerd in sectoren die de natuur schade berokkenen dan in projecten die de biodiversiteit ten goede komen. **Door bij hun investeringen vooraf rekening te houden met de draagkracht van de natuur kunnen financiële instellingen bedrijven aanzetten om hun impact op de biodiversiteit en het klimaat te beperken.**

Wat zij bijvoorbeeld kunnen doen is gebruik maken van moderne technologie en open source databanken die inzicht geven welke risico's voor de natuur er verbonden kunnen zijn aan

---

³ [The state of Indigenous Peoples' and Local Communities' lands and territories](#) (2021)

bedrijfsactiviteiten op bepaalde plekken op aarde. En er zijn veel [meer manieren](#) waarop bedrijven en financiële instellingen hun verantwoordelijkheid voor de instandhouding van de natuur en het evenwicht op onze planeet kunnen nemen.

8. De financiële sector kan als cruciale hefboom fungeren in de benodigde transformatie: **hiertoe dienen concrete doelstellingen in het CBD-raamwerk te worden opgenomen, zoals de integratie van natuur-gerelateerde risico's in financiële besluitvorming, het formuleren van betere standaarden voor bedrijven, de ontwikkeling van taxonomieën en het door middel van publiek geld mobiliseren van privaat geld voor projecten met een positieve impact op biodiversiteit.**

Afgelopen week vond de UN Food Systems Summit plaats. De Summit is het startpunt voor acties tot een drastische verandering van ons voedselsysteem, mede in aanloop naar de CBD. Dat systeem is op dit moment de grootste bedreiging voor biodiversiteit wereldwijd. De manier waarop wij produceren en consumeren doet een te zwaar beroep op de natuur. Denk aan ontbossing, insectensterfte, waterschaarste en bedreiging van unieke dieren en planten, zowel in Nederland als elders op de wereld. In de periode tussen 2005 en 2017 is gemiddeld elk jaar vijf miljoen hectare (groter dan de oppervlakte van Nederland) natuur in tropische gebieden omgezet voor landbouwproducten. En toch lukt het ons met dit voedselsysteem niet om de wereld te voorzien van voldoende gezond voedsel. De transformatie van ons voedselsysteem is daarom van essentieel (en onmiddellijk) belang om de neergang in biodiversiteit te stoppen en om te zetten in herstel. De uitdaging is om de voedselproductie te verbeteren zonder de ecosystemen en de aarde te overvragen. We moeten gaan samenwerken met de natuur, om voedsel en andere landbouwproducten te produceren op een daadwerkelijk duurzame manier.

Dit betekent een verschuiving van maximale productie ten koste van natuur naar landbouw in balans met de biodiversiteit. Deze duurzame 'agro-ecologische' benadering van landbouw kan de oplossing zijn om wereldwijd voedselzekerheid te realiseren en tegelijkertijd natuur te herstellen. Het resultaat is een natuur-positieve voedselproductie op schaal.

Nederland is lid van de Friends of Agroecology groep die de ontwikkeling van beleid voor agro-ecologie bevordert. De groep is opgericht in 2015 en omvat momenteel 17 landen (Brazilië, China, Estland, Frankrijk, Ivoorkust, Hongarije, Iran, Italië, Ierland, Japan, Madagascar, Mexico, Senegal, Slovenië, Zwitserland, Nederland en Venezuela).

9. We roepen de Nederlandse overheid op om zich **aan te sluiten bij de [Coalition on Agroecology and Regenerative Agriculture](#).**
10. **Zet daarnaast bestaande innovatiekracht en landbouwkennis in ten dienste van en in samenwerking met boeren om de ontwikkeling van agroecologische landbouw te ondersteunen**, zowel in klein- als grootschalige landbouwsystemen. Ervaringen vanuit de Boerderij van de Toekomst van de WUR kunnen hierbij een inspirerend voorbeeld zijn.
11. Het huidige systeem van voedselproductie en -consumptie vormt de belangrijkste oorzaak van het verlies aan biodiversiteit. Om het natuurverlies tegen 2030 te kunnen stoppen, dient een transformatie plaats te vinden in dit systeem. **Dit vraagt om een concrete doelstelling in de CBD- verdragstekst, gericht op het halveren van de voetafdruk van het systeem van voedselproductie en -consumptie.**

De Klimaatop in Glasgow

In november komen wereldleiders bijeen in Glasgow om de afspraken van het Klimaatakkoord van Parijs verder uit te werken en tegelijkertijd ook de ambities te verhogen (COP26). En dat is hoognodig. **Uiterlijk 2030 de uitstoot van CO₂ terugdringen is nodig om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 °C.** En omdat het wereldwijde verlies aan biodiversiteit en klimaatverandering alleen opgelost kunnen worden in samenhang, doen wij u ook in het kader van dit debat concrete verzoeken.

Naast het terugdringen van de uitstoot tot maximaal 1,5 °C, moeten we omgaan met de veranderingen die nu al gaande zijn: denk aan bosbranden, droogte, hevig weer, overstromingen, zeespiegelstijging, verlies aan landbouwgronden of opwarmende rivieren en zeeën. Nature Based Solutions - natuurlijke oplossingen zoals het behouden, herstellen en beschermen van ecosystemen - verminderen de effecten van klimaatverandering voor mensen en leggen CO₂ vast. Voorbeelden van natuurlijke oplossingen zijn:

- Herstel van mangrovebossen zodat ze CO₂ opslaan en een natuurlijke kustbescherming bij een stijgende zeespiegel vormen.
- Een hoger waterpeil in veengebieden, zodat er niet langer CO₂ vrijkomt, maar juist wordt vastgelegd.
- Het beschermen van onze oceanen tegen verstoring, zodat zeegrasweiden, kwelders, kelpbossen, mosselbanken en andere mariene ecosystemen met hun ongelooflijke koolstofvastleggingskracht CO₂ vastleggen terwijl ze ook voorzien in voedselzekerheid en levensonderhoud van gemeenschappen die daar afhankelijk van zijn.
- Natuurpositieve voedselproductie – boeren mét natuur - houdt de bodem en water gezond, helpt koolstof op te slaan en biedt leefgebied voor planten en dieren, zowel boven als onder de grond.
- Bossen zijn één van de beste voorbeelden van natuurlijke oplossingen. Bossen, de thuisbasis van 80% van de terrestrische biodiversiteit ter wereld, zorgen voor schone lucht en water, beschermen tegen erosie en aardverschuivingen en helpen het klimaat te reguleren door CO₂ uit de atmosfeer te verwijderen. Oerbossen, zoals de Amazone, fungeren als belangrijke koolstofputten en leggen enorme hoeveelheden koolstof vast in bomen en bodems.
- Bovenstrooms in de beekdalen de natuurlijke sponswerking van de bodem herstellen door het dempen van greppels en sloten en herstel van moerasnatuur, zodat het water veel beter wordt vastgehouden. Dit dempt piekafvoeren bij hoog water en zorgt voor nalevering van water in tijden van droogte. Doordat de grote rivieren zijn vastgelegd met dijken en kribben en beken zijn recht getrokken reduceren we de waterbergingscapaciteit en versnellen we de afvoer. Dat levert bij toenemende stortbuien en hoge afvoeren problemen op, zoals we afgelopen zomer helaas in Limburg, België en Duitsland zagen. Dit is het moment om te kiezen voor een aanpak met véél meer ruimte voor het water en natuur. Ook langs de grote rivieren is nog veel meer ruimte nodig om in de toekomst aan wateroverlast te ontsnappen.

De [IUCN Global Standard for Nature-based Solutions](#) is een gebruikersvriendelijk instrument om maatschappelijke uitdagingen, zoals klimaatverandering, verlies van biodiversiteit en voedselzekerheid aan te pakken via natuurlijke oplossingen.

Wat moet er veranderen?

12. Tot nu toe zijn natuurlijke oplossingen niet standaard onderdeel van de klimaataanpak, nationaal én internationaal. Overheden moet natuurlijke oplossingen in woord en daad

centraal stellen. In de klimaataanpak, maar bijvoorbeeld ook in hoogwaterbeschermingsbeleid.

13. Slechts 1,5% van alle internationale overheidsfinanciering voor klimaat gaat naar natuurlijke oplossingen in ontwikkelingslanden. **Bestem geld voor natuurlijke oplossingen en zorg dat meer projecten en initiatieven worden opgezet.** De kennis en kunde die we in eigen land op dit vlak al hebben, biedt de kans om als Nederland gidsland te zijn.
14. Er is een kloof tussen een groeiende bottom-up beweging waarbij mensen zelf komen met natuurlijke oplossingen (van lokale gemeenschappen in het Amazonegebied tot stedelijke gebieden in Azië) en top-down overheden die deze oplossingen niet herkennen. **Zet burgers en het maatschappelijk middenveld centraal in klimaattransitie. Zij zijn ambassadeurs van verandering binnen samenlevingen en belangrijke pleitbezorgers voor inclusieve oplossingen.**

De Vijfde bijeenkomst van de United Nations Environmental Assembly

Plastic is overal in de natuur en vergaat niet. We zien het in overvloed op stranden in Indonesië, in het afgelegen Noordpoolgebied en op onze eigen Noordzeestranden en Caribische eilanden. Per uur belandt er een hoeveelheid plastic in zee waarmee 11 Olympische zwembaden gevuld kunnen worden. Per jaar is dat 11 miljoen ton plastic en dit wordt alsnog maar meer. We hebben in de afgelopen 20 jaar evenveel plastic geproduceerd als in de 80 jaar ervoor. Dit zal in de komende 10 jaar verdubbelen als we nu geen actie ondernemen. Zwerfvuil in de oceanen komt soms uit containers die tijdens stormen van schepen vallen of het bestaat uit vistuig dat door de visserij verloren raakt. Maar de grootste boosdoener is vuilnis dat van straten via de rivieren naar zee stroomt. Ook komt er veel zwerfvuil van vuilstortplaatsen dat in rivieren lekt of van stortplaatsen die zelfs direct aan zee liggen. Een groot deel van dit afval bestaat uit plastic. Tijdens de Vijfde bijeenkomst van de UNEA in februari 2022 kan daar verandering in komen. Op dat moment besluiten ministers over steun voor een wereldwijde afspraak om plasticvervuiling tegen te gaan. Als één van de 80 lidstaten die de [Oceans Day Plastic Pollution Declaration](#) heeft getekend, is er voor de Nederlandse overheid een belangrijke taak weggelegd: **een vasthoudend internationaal pleidooi voor wereldwijde en wettelijke afspraken over de vermindering van plasticgebruik.**

Onze biodiversiteit in eigen land

De mogelijkheid om als Nederland op het internationale podium een rol te spelen voor het tegengaan van biodiversiteitsverlies wereldwijd ontslaat ons niet van de noodzaak om de achteruitgang in ons eigen land te stoppen. Biodiversiteitsverlies is ook voelbaar dicht bij huis. Niet alleen onze natuur maar ook onze economie is daarbij gebaat: bijvoorbeeld, alleen al de rol van bijen bij bestuiving van land- en tuinbouwgewassen draagt één miljard euro per jaar bij aan de Nederlandse economie.

We zijn ook het slechtste jongetje van de klas: in Nederland liep de natuurkwaliteit in de vorige eeuw veel sneller terug dan het Europese gemiddelde. Steeds meer plant- en diersoorten belandden op de Rode Lijst en algemene soorten zijn niet langer algemeen: denk aan haas, konijn en huismus. Tegen het licht van deze biodiversiteitscrisis is het van het grootste belang dat we vaart maken met de afronding van het Natuurnetwerk Nederland (NNN): alleen door robuuste, verbonden natuur te creëren kunnen we biodiversiteit blijvend herstellen. De komende jaren liggen er grote ruimtelijke opgaven, het is nodig dat een kabinet regie pakt op die ruimte om daar ook de noodzakelijke natuur de plek te geven die we allang hebben afgesproken met elkaar: de realisatie van het NNN.

Wereld Natuur Fonds
Postbus 7
3700 AA Zeist

Kvk nr: 41177588
0800-1962 (gratis)
info@wwf.nl
wwf.nl

Het NNN draagt bij aan het stoppen van biodiversiteitsverlies maar voor daadwerkelijk herstel en voor het behalen van de VN-doelstelling "living in harmony with nature in 2050" moeten we veel meer doen dan dat. Natuur kan zich niet beperken tot het bordje "natuurgebied". Het werkelijk adresseren van deze crisis vraagt om het natuurinclusiever maken van ons land. Dat kan door bij de grote opgaves die ons wachten zoals woningbouw, waterveiligheid, de landbouwtransitie consequent te kiezen voor natuurinclusieve maatregelen danwel 'Nature Based Solutions'. Versterking van biodiversiteit en natuurherstel kan vaak hand in hand gaan met de aanpak van andere problemen. Denk bijvoorbeeld aan wat we de afgelopen jaren al hebben gedaan door in de Grensmaas zowel waterveiligheid te verbeteren als spectaculair natuurherstel te realiseren: het kan.

In de [Kamerbrief](#) van 7 oktober 2019 – een paar maanden na de verschijning van de rapporten die in dit debat besproken worden - ambieerde het kabinet "Als streefdoelen heeft het programma voor 2050 zowel een 100% doelbereik van de Vogel- en Habitatrichtlijn in Nederland, als een halvering van de ecologische voetafdruk." Het maatschappelijk belang van het bestrijden van het biodiversiteitsverlies overstijgt politieke ideologie. Wil Nederland van het slot, willen we weer huizen kunnen bouwen, willen we duurzaam economisch herstel en veilig blijven genieten van ons mooie land achter de dijken, dan hebben we op korte termijn flinke stappen te zetten. **We vragen het Nederlandse kabinet te herbevestigen dat 100% doelbereik van Vogel- en Habitatrichtlijn in 2050 nog altijd de doelstelling is en daar naar te handelen in beleidsvorming.** We hechten eraan ook hier weer op te merken dat we dit niet kunnen realiseren in termen van reservaten en natuureilanden maar dat de natuurlijke kwaliteit van de leefomgeving integraal verbeterd moet worden.

Nederlandse biodiversiteit is meer dan het Europese vasteland alleen. We vragen uw aandacht voor onze eigen hot spot van natuur: Caribisch Nederland.

Met Bonaire, Saba en St. Eustatius kreeg Nederland er tien jaar geleden 10.000 nieuwe soorten bij. Van zeeschildpadden tot tijgerhaaien en van tropische vissen tot kwetsbaar koraal. Unieke natuur op duizenden kilometers afstand. Natuur waar Nederland nog niet eerder verantwoordelijk voor was. De eilanden zijn 'bijzondere gemeentes' van Nederland, wat betekent dat de eindverantwoordelijkheid voor natuurbeheer, klimaatverandering en milieu ligt bij de Nederlandse overheid. Er zijn geen provincies of waterschappen op de eilanden en de taken en verantwoordelijkheden die in Europees Nederland door deze partijen worden uitgevoerd zijn vaak onduidelijk of onvoldoende belegd bij de eilanden of het Rijk.

De bijzondere koraalriffen van de eilanden zijn belangrijk, want ze werken als golfbrekers, en beschermen zo de kust tegen impact van golven. Ook zijn koraalriffen de biodiversiteits-hot spot van ons koninkrijk met honderden unieke vissen en andere dieren. Verder draagt koraal ook bij aan de economische zelfstandigheid van de eilanden. Toerisme is een belangrijke inkomstenbron en de reden dat de toeristen de eilanden bezoeken is de bijzondere onderwaternatuur. Als toeristen niet meer naar de eilanden komen, bestaat de kans dat ze een gedeelte van hun zelfredzaamheid verliezen.

De eilanden zijn echter al veel koraal verloren vanwege vervuiling door vies afvalwater, erosie door loslopende grazers en kustbebouwing, tekortschietend visserijbeheer en klimaatverandering. Op verzoek van de Tweede Kamer kwam er een koraalherstelplan. Voor daadwerkelijk herstel zijn voldoende middelen, structurele ondersteuning voor natuurbeheer en bijvoorbeeld een klimaatstrategie nodig. En op zeer korte termijn prioriteit aan afvalwaterzuivering.

Wereld Natuur Fonds
Postbus 7
3700 AA Zeist

Kvk nr: 41177588
0800-1962 (gratis)
info@wwf.nl
wwf.nl

Op Saba en St. Eustatius is geen enkele vorm van afvalwaterzuivering aanwezig. Op Bonaire is slechts 15 procent van het afvalwater gezuiverd. Inmiddels is al de [helft van de koraalriffen verdwenen](#). Natuurherstel is niet goed mogelijk zo lang er geen afvalwaterzuivering op de eilanden is. **Het is aan de Nederlandse overheid om ervoor te zorgen dat afvalwaterzuivering op Bonaire, Sint Eustasius en Saba op hetzelfde niveau wordt gebracht als in de gemeenten van Europees Nederland.**

Afsluitend

Twee jaar na het verschijnen van de rapporten die aanleiding waren voor het debat, is er veel gebeurd. Niet, helaas, voor het herstel van biodiversiteit nationaal of internationaal. Het is tijd om dat anders te gaan doen. Natuur staat niet los van de mens; wij zijn er integraal en onlosmakelijk onderdeel van. Natuur vormt een noodzakelijke voorwaarde voor ons bestaan. En we hebben tal van mogelijkheden om te zorgen dat we onze bestaanszekerheid niet in gevaar brengen. Ik hoop dat u onze aanbevelingen daartoe benut.

Mede namens:

Coenraad Krijger
Directeur IUCN NL

Tom Grijsen
Hoofd Klimaat en Biodiversiteit Greenpeace

Teo Wams
Waarnemend directeur Natuurmonumenten

Titia Wolterbeek
Voorzitter SoortenNL
Directeur Vlinderstichting

Met vriendelijke groet,

Kirsten Schuijt
CEO Wereld Natuur Fonds